

ЛЕКЦІЯ 11-12

Тема: Україна в системі міжнародної технічної допомоги. Програми міжнародної технічної допомоги в галузі технічного регулювання

Мета лекції: вивчити сутність плану дій «Україна - Європейський Союз»; вивчити програми міжнародної технічної допомоги Україні в галузі технічного регулювання.

План

1. Завдання та реалізація спільного Плану дій «Україна - Європейський Союз»: щодо вдосконалення національної системи технічного регулювання та споживчої політики і наближення відповідного українського законодавства, норм, та стандартів до законодавства ЄС.
2. Зелена книга «Про політику адаптації національного законодавства у сфері технічного регулювання та споживчої політики до європейських вимог».
3. Біла книга «Політика адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог».
4. Червона книга «Про політику адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог».
5. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на систему технічного регулювання та споживчої політики.
6. Європейська модель розвитку системи технічного регулювання.
7. Реформування системи технічного регулювання.
8. Роль та характеристика проектів міжнародної технічної допомоги країн ЄС (проекти TACIS, Twinning тощо).

Зі вступом у 2008 р. до Світової організації торгівлі (СОТ), Україна прийняла правила гри, які діють на світовому ринку і, з метою подолання

технічних бар'єрів в торгівлі з країнами-членами СОТ, взяла на себе зобов'язання реформувати національну систему технічного регулювання. Відомо, що Україна приводить національну систему технічного регулювання до визнаної у світі, європейської моделі, тобто до норм та правил, які прийняті в країнах членах ЄС.

З прийняттям Верховною Радою законів «Про стандартизацію», «Про підтвердження відповідності», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», національна система технічного регулювання почала адаптуватися до міжнародних, в першу чергу, європейських вимог.

Основну увагу сконцентровано на впровадженні європейських директив «Нового підходу», гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими. Установлено, що європейські директиви впроваджуються в Україні в якості технічних регламентів.

Технічний регламент, як нормативно-правовий акт, прийнятий органом державної влади, встановлює обов'язкові вимоги щодо усунення загрози для національної безпеки; захисту життя, здоров'я та майна людини; захисту тварин, рослин та довкілля та ін. Під кожний затверджений регламент слід оприлюднювати перелік національних стандартів, що забезпечують відповідність до вимог регламентів.

Принципи «Глобального підходу» запроваджені в Україні «Технічним регламентом модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах» та застосовані в усіх інших технічних регламентах.

Таким чином, залишається ще великий обсяг роботи на шляху України до Європейського Союзу та його ринку у сфері технічного регулювання та створення спільного з ЄС ринку. Ще стоять такі основні завдання, які потребують вирішення:

- збільшення ресурсів, особливо фінансових, для здійснення гармонізації українських стандартів з міжнародними та європейськими;
- посилення інституційні рамки системи технічного регулювання для реального впровадження реформаторських законів;
- недопущення конфлікту інтересів та зіткнень між державними органами щодо розподілу ринку обов'язкового підтвердження відповідності з метою забезпечення конкуренції на цьому ринку як між державними, так і між приватними органами із сертифікації;
- особливу увагу слід приділити підвищенню компетентності українських оцінювачів відповідності, а також модернізації технологічного рівня українських органів із сертифікації та випробувальних лабораторій;
- Національному агентству з акредитації України слід почати вживати активних зусиль, спрямованих на вступ до організації Європейської співпраці з акредитації, Міжнародної конференції з акредитації лабораторій та Міжнародного форуму з акредитації.

Безумовно, що для вирішення зазначених вище завдань Україна потребує допомоги Європейського Союзу. Ці завдання можуть навіть стати напрямками подальшої співпраці між Україною та ЄС для цілей створення спільного ринку та усунення технічних бар'єрів в торгівлі.

Стратегічним завданням України на найближчий період є курс на інтеграцію в Європейський Союз.

Один з визначальних кроків у цьому напрямку – реформування системи технічного регулювання України, спрямоване на її гармонізацію з міжнародними системами.

Адаптація законодавства України в сфері технічного регулювання здійснюється шляхом впровадження технічних регламентів, розроблених на основі відповідних директив Європейського Союзу.

Мета цієї Зеленої книги – визначити проблеми переходу від наявного стану до виконання вимог ЄС щодо системи ринкового нагляду та виявити можливості їх вирішення.

Білу книгу «Політика адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог» підготовлено в рамках проекту «Діяльність груп аналізу політики у державних органах України», який здійснював Міжнародний центр перспективних досліджень за ініціативи Головного управління державної служби України на замовлення Центру сприяння інституційному розвитку державної служби.

Питання адаптації законодавства України до стандартів ЄС постало на порядку денному після підписання Угоди про партнерство і співробітництво. Згідно зі статтею 51(1) Угоди про партнерство і співробітництво, «важливою умовою для зміцнення економічних зв'язків між Україною і Співтовариством є зближення існуючого і майбутнього законодавства України із законодавством ЄС».

Напрями адаптації системи технічного регулювання України з вимогами ЄС:

- проведення адаптації українського законодавства до європейського; гармонізація нормативної бази з міжнародними і європейськими стандартами;
- поступовий перехід від обов'язкової сертифікації до оцінки відповідності за вимогами технічних регламентів;
- зміцнення та розвинення спроможності українських інституцій у сфері ринкового нагляду на основі досвіду держав-членів ЄС;
- європейська модель розвитку системи технічного регулювання;
- приведення інфраструктури якості України відповідно до стандартів ЄС;
- реформування системи технічного регулювання.

Програма ТАСІС (Tacis Programme) — програма Європейського Союзу на допомогу новим незалежним державам Східної Європи і Центральної Азії (колишні республіки Радянського Союзу, крім країн Балтії) в перехідний період.

Розпочалася 1991 року; до 2003 року включала і Монголію. Сприяє передаванню знань і умінь; фінансує різноманітні проекти з надання консультативної допомоги, професійної виучки, допомоги у створення правової та нормативної бази, налагодження партнерських стосунків, створення нових і реорганізації наявних інститутів.

Програма «TACIS» фінансує проекти в різних сферах, а саме:

- інституційна, правова і адміністративна реформа;
- розвиток приватного сектора і підтримка економічного розвитку; пом'якшення соціальних наслідків перехідного періоду;

- охорона довкілля та керування природними ресурсами;
- розвиток села;
- ядерна безпека.

Серед програм TACIS INOGATE.

Twining - це інструмент інституціональної розбудови і нова форма безпосереднього технічного співробітництва між органами влади держав – членів ЄС та країн-бенефіціарів. Twining має на меті допомагати країнам-бенефіціарам покращувати та підсилювати адміністративне функціонування органів державної влади, їх структуру, людські ресурси, управлінський потенціал, що має сприяти апроксимації *acquis communautaire* (законодавство ЄС).

Інструмент Twining містить в собі рамки, які регулюють співпрацю між державним органом (бенефіціаром) та органом-партнером від країни – члена ЄС. Разом вони розробляють та впроваджують проект Twining в країні-бенефіціарі.

Визначальною рисою проекту Twining є безпосередній обмін специфічним досвідом у окремо взятій сфері державного регулювання з метою впровадження норм та стандартів ЄС, передачу “ноу-хау” та передової практики між державними органами країн – членів ЄС та їхніми партнерами-бенефіціарами, випрацювання унікального національного досвіду.

На відміну від інших видів технічної допомоги, проекти Twinning не є класичною технічною допомогою, яка передбачає односторонню підтримку. Проекти Twinning мають бути спрямованими на вирішення конкретної проблеми і має завершитися досягненням обов'язкових результатів, за що несуть відповідальність керівники проекту – державні службовці високого рівня з країни – члена ЄС та країни-бенефіціара.

Кожен проект Twinning розробляється та імплементується таким чином, щоб сприяти розбудові інституційної спроможності на основі низки головних принципів:

1. Підхід на основі партнерства – фундаментальна засада для досягнення гарантованих результатів у процесі впровадження Twinning. І орган-бенефіціар, і партнер з країни-члена ЄС беруть на себе зобов'язання працювати до досягнення узгоджених сторонами обов'язкових результатів, які повинні бути вимірюваними та точними.

2. Проект Twinning повинен бути спільним для двох (або кількох) органів-партнерів, які мають зобов'язання. Партнери по проекту Twinning заздалегідь готують детальний робочий план. У процесі виконання проекту допускається внесення деяких уточнень; проте, від самого початку слід чітко встановити певні індикатори, що забезпечать постійний контроль прогресу.

3. Проект Twinning повинен передбачати, щонайменше, деякі елементи наближення до *acquis communautaire* (законодавства ЄС), а також деякі елементи інституційної та структурної реформи. Наприкінці проекту нова чи адаптована система повинна бути самодостатньою: вона повинна функціонувати виключно за рахунок і за відповідальності країни-бенефіціара.

4. Партнери по проекту Twinning беруть на себе зобов'язання з ефективного досягнення встановлених цілей, а не лише стосовно належного використання виділених коштів. Наприкінці проекту нова або відрегульована система стає цілком функціональною за повної відповідальності та фінансування країни-бенефіціара.

5. Twinning регулюється потребою країни-бенефіціара: це механізм, в якому бенефіціар відіграє визначну роль з ініціювання запиту на виконання конкретного проекту Twinning.

Запитання для самоперевірки

1. Обґрунтуйте місце України в системі міжнародної технічної допомоги.
2. Наведіть програми міжнародної технічної допомоги в галузі технічного регулювання.
3. В чому сутність Плану дій «Україна Європейський Союз».
4. Як формується система технічного регулювання в Україні?
5. Як відбувається технічне регулювання електротехнічної галузі в Україні?
6. Яким є сучасний стан на напрямки розвитку технічного регулювання в світовому суспільстві та Україні?
7. Дати стислий опис системи технічного регулювання в Україні до проведення реформ.
8. Описати реформи системи технічного регулювання в Україні та проблеми, з якими вона стикається.
9. В чому сутність Концепції розвитку системи технічного регулювання та споживчої політики в Україні?
10. Що являє собою Зелена книга?
11. Біла книга «Політика адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог».
12. Червона книга «Про політику адаптації вітчизняного законодавства в галузі норм і стандартів до європейських вимог».
13. Наведіть зовнішні та внутрішні чинники впливу на систему технічного регулювання та споживчої політики.

14. Проаналізуйте вимоги національного, міжнародного та європейського законодавства, що регулює питання надання міжнародної технічної допомоги.

15. Охарактеризуйте проект «TACIS».

16. Охарактеризуйте проект Twinning.

Список літератури:

1. Бичківський Р.В. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація [Текст] : підруч.для вищ. навч.закл. / Р. В. Бичківський [та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка" . — Л., 2004 . — 560 с.

2. Захист прав споживачів: Навч. посіб. / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська, О. І. Башкатова. — К.: МАУП, 2007. — 382 с.

3. Дахно І.І. Міжнародне економічне право: Навч.посіб. /І.І. Дахно. — К.: МАУП, 2009. — 304 с.

4. Кириченко Л. С, Самойленко А. А. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг: Підручник/ Л. С. Кириченко, А. А. Самойленко. — Х.: Вид-во «Ранок», 2008. — 240 с.

5. Міжнародне технічне регулювання: навч. посіб./О.М. Сафонова та [ін.]. — Х.: ХДУХТ, 2013. — 372 с.

6. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. Міжнародні організації. Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 280 с.

7. Топольник В.Г. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю [Текст] : навч. посіб. : рекомендовані М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Топольник, В. Д. Кожевнікова ; М-во освіти і науки України, Укр. мор. ін-т . — Севастополь : [УМІ], 2010 . — 179 с.

8. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 336 с.

9. Саранча Г.А. Метрологія, стандартизація, відповідність, акредитація та управління якістю [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. А. Саранча . — К. : Центр навчальної літератури, 2006 . — 672с.

10. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Метрологія, стандартизація і сертифікація: Підручник/За заг .ред. В.В Тарасової - К.: Центр навчальної літератури, 2006.- 264с.

11. Цюцюра В.Д. Метрологія та основи вимірювань [Текст] : навч. посіб. / В.Д.Цюцюра, С.В.Цюцюра . — К. : Знання-Прес, 2003 . — 180 с.